

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 422/2013-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval sťažnosť J. M. a I. M., obaja bytom Rakúsko, zastúpených advokátkou Mgr. M. B., Advokátska kancelária B., s. r. o., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/05 v spojení s postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave č. k. 10 NcC 11/2012-193 zo 6. júna 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. a I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/05 porušené bolo.

2. Základné právo J. M. a I. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave č. k. 10 NcC 11/2012-193 zo 6. júna 2012 porušené nebolo.

3. Okresnému súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/05 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

4. J. M. a I. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur) pre každého, ktoré je Okresný súd Dunajská Streda povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Dunajská Streda je povinný uhradiť J. M. a I. M. spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 269,60 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a šesťdesiat centov) na účet ich právnej zástupkyne Mgr. M. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2012 doručená sťažnosť J. M. a I. M. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/05 v spojení s postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 NcC 11/2012-193 zo 6. júna 2012.

2. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi rodinného domu, pozemku, na ktorom je dom postavený, a k nemu prislúchajúcej záhrady v katastrálnom území Š., ktoré dlhodobo prenajímali. Keďže nájomcovia predmetných nehnuteľností prestali sťažovateľom uhrádzať nájomné a nehnuteľnosti napriek tomu užívali, začali sťažovatelia uplatňovať nároky z bezdôvodného obohatenia voči neoprávneným užívateľom súdnou cestou. Konanie na okresnom súde začalo 7. apríla 2005 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Vec pôvodne zaevidovaná pod sp. zn. 7 Ro 82/05 bola následne a aj v súčasnosti je vedená pod sp. zn. 7 C 74/05. Sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že okresný súd konanie opakovane prerušil, v dôsledku čoho bolo prvé pojednávanie vo veci nariadené na 29. marec 2011, t. j. po šiestich rokoch od podania návrhu. Účastníci konania boli vo veci prvýkrát vypočutí na pojednávaní 10. mája 2011. Dĺžka konania si vyžiadala doplnenie žalobného návrhu, čo sťažovatelia učinili 2. júna 2011. Na ďalších pojednávaniach uskutočnil okresný súd výsluch účastníkov konania. Ďalšie prieťahy v konaní boli podľa tvrdení sťažovateľov spôsobené konaním a rozhodovaním krajského súdu o vznesenej námietke zaujatosti konajúcej sudkyne a napriek právnej a skutkovej jednoduchosti prípadu nebolo vo veci do dňa podania ústavnej sťažnosti (22. októbra 2012) meritórne rozhodnuté.

3. Sťažovatelia preto ústavný súd žiadajú, aby vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/2005, porušenie základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/2005 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcC 11/2012, prizná im primerané finančné zadosťučinenie od okresného súdu každému po 4 000 €, od krajského súdu každému po 1 000 € a trovy právneho zastúpenia v sume 269,60 €.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 206/2013 zo 17. mája 2013, v ktorom podrobne uviedol jednotlivé úkony okresného súdu za obdobie od podania návrhu 7. apríla 2005 do 2. mája 2013 (ústavný súd štúdiom spisu považoval všetky úkony za preukázané). Poukázal na skutočnosť, že konanie vo veci súviselo s viacerými konaniami sťažovateľov uvedenými okresným súdom v dôsledku čoho bolo opakovane prerušené do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 204/1996 (v období od 14. septembra 2005 do 4. marca 2011), v ktorom bolo podané aj dovolanie, a spis sa preto nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). V období od apríla 2007 do marca 2008 vykonávala zákonná sudkyňa funkciu sudcu na Krajskom súde v Bratislave. Dňa 21. mája 2009 podali sťažovatelia námietku zaujatosti konajúcej sudkyne. Krajský súd o námietke nerozhodoval a vybavil ju oznámením z 29. mája 2009. V období od júla 2009 do januára 2010 sa spis nachádzal na ústavnom súde. Konanie pokračovalo potom, ako vo veci sp. zn. 4 C 204/1996 rozhodol o dovolaní najvyšší súd a jeho rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 2. februára 2011. Následne boli vo veci nariadené viaceré pojednávania (15. marca 2011, 29. marca 2011, 10. mája 2011, 2. júna 2011, 7. júla 2011, 13. septembra 2011, 18. októbra 2011 a 15. novembra 2011), ktoré boli odročené pre neúčast' (aj ospravedlnenú) navrhovateľov, ako aj odporcov. Okresný súd sa zaoberal aj doplnením žalobného návrhu sťažovateľmi. Konajúca sudkyňa predložila 1. decembra 2011 námietku zaujatosti, v dôsledku čoho bol spisový materiál predložený krajskému súdu na rozhodnutie. Krajský súd spis vrátil bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, sudkyňa spis opätovne predložila krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Krajský súd uznesením zo 6. júna 2012 rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokovávaní a rozhodovania vecí. Po vrátení spisu okresný súd pokračoval v konaní nariadením ďalších pojednávanií, ktoré boli opätovne odročené pre neúčast' sťažovateľov i odporcov. Okresný súd opakovane rozhodol o zmene návrhu a jeho čiastočnom späťvzatí.

K doterajšiemu priebehu konania predsedníčka okresného súdu uviedla: *„Na základe vykonaného rozboru veci som toho názoru, že súd pokiaľ konanie nebolo prerušené, vo veci konal plynule. Konanie bolo dvakrát prerušené. Ide o obdobie od 14. 9. 2005 do 4. 3. 2011. Následne súd viackrát určil termín pojednávanií, na ktoré sa účastníci nie vždy dostavili.*

Boli prípady, kedy navrhovatelia – sťažovatelia žiadali termín pojednávania odročiť a ospravedlnili sa za neúčast', ale vyskytli sa aj prípady, keď sa nedostavili na pojednávanie a ani sa neospravedlnili za neúčast'. Súd sťažovateľom uložil aj poriadkovú pokutu. Myslím si, že na doterajšom priebehu konania majú určitý podiel aj sťažovatelia.“

5. Na výzvu ústavného súdu podal vyjadrenie k ústavnej sťažnosti aj krajský súd, ktorý v podaní sp. zn. Spr. 191/13 z 25. júla 2013 uviedol:

„V danom prípade na nadriadenom Krajskom súde v Trnave nedošlo k prietahom v konaní, pretože o tom, či sudca je vylúčený bolo rozhodnuté do 10 dní od predloženia veci na nadriadený súd (§ 16 ods. 1 veta tretia O. s. p.), rozhodnutie bolo písomne vypracované a spis odoslaný súdu prvého stupňa v lehote 30 dní stanovenej v ust. § 158 ods. 5 OSP, preto k prietahom na Krajskom súde v Trnave v danej veci nedošlo. Nadriadený súd sa náležite vypořiadal s otázkou zaujatosti procesnej sudkyne JUDr. O. C. v danom konaní, pričom na dôvody tohto rozhodnutia odvolacieho súdu podrobnostiam poukazujem a niet k nim čo dodať.“

Pretože k prietahom v konaní na Krajskom súde v Trnave nedošlo, rozhodnutie nadriadeného súdu vo veci vylúčenia namietanej procesnej sudkyne je riadne odôvodnené, preto spĺňa všetky náležitosti predpísané zákonom. V dôsledku toho nepovažujem sťažnosť voči Krajskému súdu v Trnave za dôvodnú.“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 74/05

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. S'ťažovatelia sa svojou s'ťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

S'ťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

11. Zo sťažnosti, z jej príloh i vyjadrení účastníkov vyplýva, že predmetná vec o vyplatenie nárokov z bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľností nie je ani po viac ako 8 rokoch meritórne rozhodnutá. Aj v súčasnosti vo veci koná prvostupňový súd.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: a) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, b) správanie účastníka súdneho konania a c) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu [povahu veci v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02)].

a) Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je sťažovateľmi uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté konanie nemožno v zásade považovať za právne ani skutkovo zložitú. Určitú zložitú možno veci priznať z dôvodu, že v inom konaní bola napadnutá platnosť zmlúv, na základe ktorých sťažovatelia nadobudli nehnuteľnosť, čo viedlo k opätovnému prerušeniu konania, ako aj potrebe vypracovania znaleckého posudku na stanovenie ceny predmetu nájmu.

b) Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Správanie účastníka konania môže súd zbaviť zodpovednosti za priet'ahy v konaní, len ak dôsledkom správania účastníka je spomalenie postupu konania. Priet'ahy v konaní, ktoré sú dôsledkom uplatnenia procesných práv účastníkom konania, nemajú povahu zbytočných priet'ahov. V danom prípade však postup účastníkov (aj pri uplatňovaní procesných práv podľa Občianskeho súdneho poriadku) možno považovať za taký, ktorý mal výrazný vplyv na doterajší priebeh konania (napr. II. ÚS 78/06). Ústavný súd poznamenáva, že ide v poradí o 31. s'ťažnosť s'ťažovateľov podanú ústavnému súdu. Podobne ako v predchádzajúcich s'ťažnostiach, s'ťažovatelia v predmetnom konaní využívajú všetky procesné práva, ktoré im Občiansky súdny poriadok priznáva. V konaní s'ťažovatelia namietali napr. nedodržanie lehoty na prípravu pri predvolaní na pojednávanie, opakovane ospravedlnili neprítomnosť jedného alebo oboch na pojednávaní (školenie navrhovateľky, pracovné dôvody, kúpeľná liečba), príp. i ospravedlnili neprítomnosť a na pojednávanie sa dostavili, uplatnili námietku zaujatosti sudcu, žiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov, podali odvolanie i dovolanie proti rozhodnutiu o prerušení konania, doplňovali svoj návrh. Tieto skutočnosti majú za následok, že sa nimi okresný súd musí zaoberať, príp. vec predložiť druhostupňovému súdu na rozhodnutie, čo pri počte uplatnených požiadaviek a procesných návrhov nepochybne prispieva k zásadnému predlžovaniu konania.

c) Ďalším kritériom bol postup okresného súdu v doterajšom priebehu konania v predmetnej veci. Pri hodnotení tohto kritéria vychádzal ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní, a teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, III. ÚS 13/2011).

Dĺžka konania na okresnom súde predstavuje viac ako 8 rokov a nemožno ju považovať za primeranú. Do úvahy je potrebné zobrať skutočnosť, že konanie bolo prerušené do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 204/96 uznesením zo 14. septembra 2005. Po jeho právoplatnom ukončení (10. novembra 2008) okresný súd v konaní nepokračoval a opätovne ho prerušil uznesením z 2. februára 2009 do právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu o podanom dovolaní. Najvyšší súd o dovolaní rozhodol uznesením sp. zn. 3 Cdo 11/2009 zo 16. decembra 2010.

Prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené na 15. marec 2011, t. j. takmer po 6 rokoch od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu. V ďalšom období okresný súd nariadil v priebehu rokov 2011, 2012 a 2013 viaceré pojednávania vo veci. Napriek tomu, že jeho postup sa v tomto období javí v zásade ako plynulý a medzi jednotlivými úkonmi neboli neprimerane dlhé odstupy, nemožno uvedené konanie charakterizovať ako konanie bez priedahov, a to z dôvodu neefektívnosti postupu okresného súdu. Okresný súd opakovane odročil nariadené pojednávania na žiadosť sťažovateľov i odporcov, zaoberal sa návrhmi sťažovateľov (rozšírenie návrhu, čiastočné späťvzatie návrhu, zmena návrhu, oslobodenie od súdnych poplatkov), postupoval však nesústredene, nekoordinoval svoju činnosť v iných konaniach vedených sťažovateľmi na okresnom súde.

13. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

**K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1
ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod
sp. zn. 7 C 74/05 a postupom a rozhodnutím krajského súdu
v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcC 11/2012**

14. Sťažovatelia namietajú aj porušenie základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť

v dôsledku toho, že konajúcou sudkyňou vo veci je JUDr. O. C., proti ktorej vzniesli námietku zaujatosti a svoju zaujatosť vo veci vyslovila aj sama konajúca sudkyňa.

Sťažovatelia s odvolaním sa na doterajšiu judikatúru ústavného súdu, ale predovšetkým judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva uvádzajú, že požiadavka nezávislosti súdu pozostáva z dvoch aspektov, a to subjektívnej a objektívnej nestrannosti súdu. Narušenie subjektívnej nestrannosti opakovaným vyhlásením konajúcej sudkyne, že sa vo veci cíti byť zaujatá, má podľa tvrdení sťažovateľov bez potreby skúmania objektívnej zaujatosti za následok nespôsobilosť sudkyne prerokovať vec nestranne a nezaujato.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa ustanovenia § 12 ods. 1 OSP ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože sudcovia sú vylúčení (§ 14), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

16. Zaujatosť konajúcej sudkyne sťažovatelia namietali aj v iných konaniach podaním „hromadnej“ námietky zaujatosti 4. apríla 2009 vo veciach sp. zn. 5 C 171/96, sp. zn. 7 C 57/02, sp. zn. 7 C 150/03, sp. zn. 7 C 74/05 a sp. zn. 7 C 215/06. K vznesenej námietke zaujatosti sa na výzvu predsedníčky okresného súdu vyjadrila 30. apríla 2009 konajúca sudkyňa, ktorá uviedla, že sa cíti v označených veciach zaujatá, a súhlasila, aby tieto boli pridelené inému sudcovi na rozhodnutie. Námietka bola postúpená okresným súdom spolu s predkladacou správou 5. mája 2009 na rozhodnutie krajskému súdu,

ktorý ju vrátil pod sp. zn. 10 NcC 27/2009 z 29. mája 2009 bez vydania rozhodnutia o vylúčení namietanej sudkyne. Krajský súd vo veci zaujal stanovisko, že nevznikol dôvod na konanie o zaujatosti, pretože námietky, ktoré sťažovatelia vzniesli, sa týkali postupu sudcu v jednotlivých konaniach. Ústavný súd považoval za preukázané, že krajský súd postupoval v súlade s § 14 ods. 3 OSP, keď o vznesených námietkach nekonal a konajúcu sudkyňu v prerokováanej veci nevyhlásil.

Opätovne sa krajský súd zaoberal námietkou zaujatosti konajúcej sudkyne v roku 2012 potom, ako sťažovatelia na ňu podali trestné oznámenie (do spisu založené 15. novembra 2011). Túto skutočnosť konajúca sudkyňa oznámila predsedníčke súdu 1. decembra 2011 spolu so svojim stanoviskom, že sa vo veci cíti byť zaujatá. Spis bol predložený na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý ho 2. apríla 2012 vrátil bez rozhodnutia o námietke zaujatosti. Po opätovnom predložení spisu krajskému súdu (po vznesení námietky zaujatosti konajúcej sudkyne) 28. mája 2012 krajský súd uznesením sp. zn. 10 NcC 11/2012 zo 6. júna 2012 rozhodol, že konajúca sudkyňa JUDr. O. C. nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci. Podľa tvrdení sťažovateľov práve toto rozhodnutie malo za následok, že vo veci koná zaujatá sudkyňa, v dôsledku čoho dochádza k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s namietaným rozhodnutím krajského súdu i postupom, ktorý mu predchádzal, a dospel k záveru, že rozhodnutie nie je arbitrárne a dáva odpoveď na podstatné námietky sťažovateľov. Krajský súd sa v ňom dôsledne vysporiadal tak s objektívnym, ako aj subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ktoré sa skúmajú pri rozhodovaní o vylúčení sudcu z prerokovania veci pre zaujatosť. Skutočnosť, že sťažovatelia podali na konajúcu sudkyňu trestné oznámenie, z čoho následne aj ona sama vyvodila svoju zaujatosť, nemožno považovať za dostatočnú na vyslovenie zaujatosti konajúceho sudcu. Krajský súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 10 NcC 11/2012 uviedol *„... paušálne uplatnenie záveru o zbavení sudcu schopnosti vec prejednať a rozhodnúť nestranne už v dôsledku urobenia trestného oznámenia účastníka na sudcu by jednak mohlo konkrétneho sudcu pri výkone jeho funkcie celkom ochromiť, popri tom však*

nezanedbateľným je i to,... že účastník by cieleným podávaním trestných oznámení či im na roveň postaviateľných podaní mohol ovplyvniť výber sudcu majúceho jeho vec prejednať do tej miery, žeby sa okruh sudcov prichádzajúcich do úvahy zúžil len na tých, ktorí ešte v účastníkovi svojim skorším rozhodovaním alebo postupom nestihli vzbudiť nevôľu, alebo by sa takto účastníkovi dokonca mohlo podariť dosiahnuť presunutie konania vo veci za jeho účasti na celkom iný, než inak príslušný súd“. V ďalšej časti svojho rozhodnutia poukázal krajský súd na osobitosti postavenia sudcu, ktorému „... musí zodpovedať na jednej strane uvedomenie si dôležitosti nestrannosti (a to už v podobe dojmu verejnosti o nestrannosti) súdov a sudcov a na strane druhej relatívne vyššia miera odolnosti voči vplyvom spôsobilým spochybníť nezáujatosť sudcov (pričom naplneniu uvedených predpokladov slúži aj odborná príprava sudcov a ďalšie ich vzdelávanie), kam nepochybne musí patriť i zvýšený prah citlivosti sudcu voči podaniam spôsobilým ho osočiť či spôsobiť mu ujmu na cti“.

18. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľov na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené nebolo.

III.

19. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd preto prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

20. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovatelia žiadali, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € od okresného súdu a v sume 1 000 € od krajského súdu pre každého z nich. Vzhľadom na skutočnosť, že porušenie práv sťažovateľov ústavný súd vyslovil len vo vzťahu k okresnému súdu, povinnosť zaplatiť ho uložil iba okresnému súdu.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti.

Berúc do úvahy doterajšiu dĺžku namietaného konania, zohľadňujúc dôvody, ktoré mali na dĺžku konania zásadný vplyv, ako aj mieru podielu sťažovateľov a ďalšie okolnosti konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € každému zo sťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

21. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátkou Mgr. M. B.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti vykonané v roku 2012) pri zastupovaní dvoch sťažovateľov v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to v sume 269,60 € tak, ako si ju uplatnili aj samotní sťažovatelia. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2013